

[Undervisnings- og forskningsministeren]

Det må understreges, at forskningstilknytning ikke er nogen nødvendig betingelse for, at man kan udbyde videregående uddannelse. En række meget søgte og velrenommerede uddannelser på mellemniveau tilbydes ved institutioner uden forskning – teknika, handelshøjskoleafdelinger, sociale højskoler, seminarier m.fl.

Forskning og forskeruddannelse er i sit væsen elitepræget, og det er nødvendigt at samle forskningen i tilstrækkelig store miljøer og at give disse de bedst mulige vilkår.

6. De økonomiske rammer

Bevillingerne til de videregående uddannelser fordeles efter en budgetmodel, der tildeler de enkelte institutioner ressourcer til undervisning efter antallet af studietrinstilvækster.

Studietrinstilvækster er en registrering af de eksaminer, de studerende består. Hovedprincippet er således, at institutionerne får bevillinger i forhold til antallet af »effektive« studerende, mens studerende, der falder fra eller ikke er studieaktive, ikke udløser ressourcer.

Herudover får universiteter og læreanstalter bevillinger til forskning.

Der er i de senere år sket en betydelig effektivisering af uddannelserne. Det fremgår af udviklingen i de såkaldte S/L-ratioer, dvs. forholdet mellem antallet af studietrinstilvækster og antallet af lærerårsværk, se bilaget (tabel 2).

Kravet til effektivisering vil blive øget i de kommende år. Finanslovsforslaget for 1989 angiver udviklingen for den samlede budgetramme for de videregående uddannelser under Direktoratet for de Videregående Uddannelser i bilaget (tabel 3).

Den faldende bevillingsramme er et led i regeringens bestræbelser på at begrænse de offentlige udgifter. *Men uddannelseskapa- citeten vil ikke falde tilsvarende.* Det store søgningspres ved uddannelserne gør det nødvendigt at opretholde det nuværende antal uddannelsespladser og helst – om muligt – udvide kapaciteten for at give plads til flere unge.

Hvis dette skal lade sig gøre, må uddannelsespladserne gøres billigere, f.eks. ved at give større vægt til kortere uddannelser.

7. Nogle hovedlinier for de kommende år

I det foregående har jeg skitseret nogle hovedlinier i den udvikling, de videregående ud-

dannelser har gennemløbet i 1980'erne, og de stramme økonomiske vilkår, der vil være gældende i de kommende år.

Det følgende vil blive koncentreret om 3 hovedtemaer, som må stå i forgrunden, når uddannelsespolitikken for de kommende år skal tilrettelægges. Det er

- 1) Institutionernes selvforvaltning og ledelse
- 2) Kvaliteten af uddannelserne
- 3) Adgangsbegrænsningen.

8. Selvforvaltning og stærkere ledelse

Ministeriets generelle politik går ud på en øget decentralisering og en højere grad af selvforvaltning på institutionerne.

Universiteter og højere læreanstalter har traditionelt haft et betydeligt selvstyre. Undervisningsministeriets styring af disse institutioner er en mål- og rammestyrt, hvor institutionerne har en betydelig selvstændig kompetence inden for de økonomiske og indholdsmæssige rammer, som afstikkes af ministeriet.

Institutionernes selvforvaltning skal – så vidt det overhovedet er muligt – yderligere understreges og udbygges.

De senere års store omstillingsbehov og stramminger af bevillingerne stiller store krav til institutionernes ledelse. De styringsmekanismer, der foreskrives i styrelsesloven, gør det i mange tilfælde vanskeligt for institutionerne at leve op til disse krav.

Det store frafald, som fortsat præger mange uddannelser, er til en vis grad et udtryk for, at de organer, der skulle overvåge uddannelserne, i første række studienævnene, ikke har kunnet leve op til deres opgave.

Endvidere havde man ved styrelseslovens udformning ikke kunnet forudse den store – og glædelige – vækst, der er sket i institutionernes samspil med omverdenen.

Indtægtsdækket virksomhed, samarbejdsaftaler med erhvervsvirksomheder og uddannelsesaktiviteter på tværs af institutionsgrænser spiller en kraftigt voksende rolle, og disse aktiviteter er ofte vanskelige at indpasse på en tilfredsstillende måde under styrelseslovens rammer. Udviklingen på institutionerne er således på en række punkter løbet fra styrelsesloven.

Kritikken mod styrelsesloven er derfor voksende. Senest har OECD ved en evaluering af dansk forskningspolitik peget på lovens svagheder.